

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Pfv.VII.20.835/2015/4.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság ifj. dr. Dobó Sándor ügyvéd által képviselt felperesnek Horváthné dr. Molnár Katalin ügyvéd által képviselt I.r. és a Dr. Pintér Zoltán Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Pintér Zoltán ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Gyulai Törvényszéken 5.G.40.006/2014. számon indult és a Szegedi Ítéltábla Gf.III.30.256/2014/3. számú jogerős ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg a II.r. alperesnek 15 napon belül 635.000 (hatszázharmincötezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából lényeges tényállás szerint a felperes eladóként 2008. augusztus 12-én szállítási szerződést kötött az I.r. alperessel mint vevővel. A felperes vállalta 1000 tonna (+/- 5 %) őszi káposztarepce közraktári beszállítását, amelynek ellenértékét tonnánként 89.200 Ft + ÁFA egységáron határozták meg. A szerződés szerint a vételárat az I. rendű alperes a felperes számlájának kiállításától számított 30 napon belül volt köteles megfizetni. A szerződés 11. pontjában a felek egyezően nyilatkoztak, hogy pénzügyi helyzetük a szerződésben vállalt kötelezettségek maradéktalan teljesítéséhez megfelelő alapul szolgál.

2008. szeptember 3. és 25. között a felperes - az I. rendű alperes rendelkezésének megfelelően - a II. rendű alperes által működtetett raktárakba négy alkalommal, összesen 548,72 tonna árut szállított, amelyek után négy számlát kiállítva, összesen 62.244.628 Ft összegű vételár követelést nyújtott be az I. rendű alperesnek. A felperes a további áruszállítást beszüntette, tekintettel arra, hogy az I. rendű alperes a fenti számlák ellenértékét nem fizette meg.

Az I. rendű alperes 2008 elejétől fizetéseképtelenséggel fenyegető vagyoni és pénzügyi helyzetben volt 2008 tavaszára elvesztette saját tőkéjét, likvid pénzeszközzel nem rendelkezett, tulajdonosai nem vállaltak részt a társaság finanszírozásában. 2008. augusztus 30-tól vált végleg fizetéseképtelenné, amikor egy perben nem álló hitelezője 2008. augusztus 14-i fizetési határidejű számláját a határidő lejárta után sem tudta kiegyenlíteni.

2009. április 20-án az I. rendű alperes ellen felszámolás iránti kérelmet nyújtottak be, amely alapján a Vas Megyei Bíróság 2009. április 24-i kezdő időponttal elrendelte az adós cég felszámolását. A felszámolási eljárásba a felperes 62.244.628 Ft vételár és járulékaira hitelezői igényét bejelentette.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az I. rendű alperessel 2008. augusztus 12-én megkötött adásvételi szerződés jóerkölcsbe ütközik, ezért semmis. A szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményeként az eredeti állapot helyreállítását kérte akként, hogy a bíróság kötelezze a II. rendű alperest mint közraktározót 548,72 tonna repce kiadására. Vagylagosan - ha az áru már nem áll rendelkezésre - a beszállításkori ellenérték megfizetésére kérte kötelezni.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megítélése

szerint a perbeli adásvételi szerződés célzott joghatása, illetve tárgya folytán nem tekinthető önmagában az általános társadalmi értékítélettel szemben állónak. A felperes által hivatkozott érvek tévedésbe ejtésre adhatnak alapot, ez azonban szerződés megtámadási ok, így a jóerkölcsbe ütközés megállapításának nem volt helye.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A fellebbezés indokaira tekintettel azt állapította meg: a felperes a jóerkölcsbe ütközés jogcímén előterjesztett keresetének ténybeli alapjául arra hivatkozott, hogy az I. rendű alperes már a szerződés megkötésekor tudatában volt annak, hogy a szállítói szerződésből származó vételár tartozást annak esedékességekor nem tudja kifizetni. Olyan szolgáltatást vállalt tehát, amelynek teljesítésére nem volt képes, szerződési magatartása ezért a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti jóerkölcsbe ütközött. A másodfokú bíróság a kialakult bírói gyakorlatra utalva (BH2011.44., EBH2012.P.17.) rögzítette, ha a felperes a szerződés semmisségének megállapítása iránti keresetében a jóerkölcsbe ütközés ténybeli alapjaként olyan körülményre hivatkozik, amely a törvényben nevesített érvénytelenségi ok alapjául szolgál, a szerződés érvénytelensége ezen a jogcímen nem állapítható meg. A jóerkölcsbe ütközés miatti érvénytelenségi ok szabályozásának célja nem lehet a szerződés más címen elmulasztott megtámadásának pótlása. Ha a szerződéskötésnél a kötelezett már eleve nem akarta megfizetni a tartozását, büntetőjogi szempontból megvalósíthatja a csalás tényállását, polgári jogi szempontból ugyanez a körülmény a szerződés semmisségét nem eredményezi, mert e magatartást a polgári jog önálló tényállásként, tévedésbe ejtésként szabályozza.

A másodfokú bíróság megállapította azt is, hogy a Ptk. 236. § (1) bekezdése szerinti megtévesztés felismerésére irányadó egy éves megtámadási határidőt a felperes lekéste, ezért a Ptk. 210. § (4) bekezdése szerinti megtámadási jogát elvesztette, keresetének elbírálása ezen a jogcímen sem volt lehetséges.

A másodfokú bíróság utalt arra: az elsőfokú eljárás során nem került bizonyításra, hogy a felperes áruja - akár közraktározási, akár letéti szerződéssel - a II. rendű alpereshez került. Ennek bizonyítása azonban nem volt szükséges, mivel a szállítási szerződés érvénytelenségére alapított kereset alaptalan volt és így az érvénytelenség jogkövetkezményének levonására nem kerülhetett sor. A másodfokú bíróság ítéletében rámutatott arra is, hogy a szállítási szerződés érvénytelenségének megállapítása esetén sem lenne alapos a felperesnek a II. rendű alperessel szembeni keresete.

A jogerős ítélet ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelmében a felperes a perben eljáró bíróságok ítéleteinek hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat

hozatalára utasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy az eljáró bíróságok a Pp. 163. §-ába ütköző módon mellőzték a bizonyítási eljárást, ami alapján megállapítható lett volna a kereseti követelése jogcímét alátámasztó tényállás. Állította, hogy a másodfokú bíróság által hivatkozott bírói gyakorlathoz képest jóerkölcsbe ütközőnek minősül az olyan perbeli jogügylet is, ahol az I. rendű alperes annak tudatában vállalt kötelezettséget igen jelentős mennyiségű káposztarepce megfizetésére, hogy azt nem tudja majd kifizetni és nem is lesz képes rá. Ezt a magatartást a társadalom és a közfelfogás nyilvánvalóan tisztességtelennek, elfogadhatatlannak tartja.

A felperes utalt arra is, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező részében nem, csak az indokolásban tért ki a II. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetre. A bizonyítási eljárás lefolytatására a II. rendű alperes vonatkozásában is szükség lett volna, így különösen a körben, hogy jogszerűen végezte-e a közraktározást.

A II. rendű alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta és azt az abban hivatkozott indokok alapján nem találta jogszabálysértőnek.

A Kúria megítélése szerint a perben eljáró bíróságok helyesen jutottak arra a következtetésre, hogy a per tárgyát képező szerződés nem ütközik nyilvánvalóan a jóerkölcsbe. Önmagában az a tény, hogy egy gazdasági társaság fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben vállal új szerződéses kötelezettséget, nem feltétlenül jelenti azt, hogy biztosan nem lesz képes kötelezettségét teljesíteni - a perbeli esetben a vételárat megfizetni -, mivel ez a helyzete megváltozhat. Ehhez képest más esetben minősül az, ha egy vevő már a szerződés megkötésekor teljes bizonyossággal tudja, hogy a vételár megfizetésére nem lesz képes, vagy azt nem is akarja majd megfizetni. Ez utóbbi esetben - ahogy arra a másodfokú bíróság is helyesen mutatott rá - megtévesztésre kerül sor -, amely a Ptk. szerinti megtámadási ok. A perbeli esetben a Ptk. 236. §-a szerinti megtámadási határidő letelt, így az adott tényállás mellett a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül mellőzte ezen érvénytelenségi ok vizsgálatát. További bizonyítás felvétele emiatt szükségtelen volt.

A jogerős ítélet a felperes keresetét elutasította, amely rendelkezés kiterjedt az I. rendű alperessel szembeni érvénytelenség megállapítása iránti, valamint a II. rendű alperes kötelezése iránti kereseti kérelmekre is. A Pp. 163. §-a alapján a felperesnek kellett a keresetét megalapozó tényeket bizonyítani: ha a repce nem a II. rendű alperes közraktárában került elhelyezésre,

akkor a felperes keresete erre tekintettel alaptalan a II. rendű alperessel szemben. Amennyiben ott került elhelyezésre, abban az esetben az eljáró bíróságok helyesen mutattak rá, hogy a II. rendű alperes az áru kiadására nem lenne kötelezhető még akkor sem, ha az I. rendű alperessel szembeni érvénytelenség megállapítása iránti kereset alapos lett volna. Nem sértettek jogszabályt az eljáró bíróságok emiatt azáltal sem, hogy a felperes szakértői bizonyítás iránti indítványának nem adtak helyt.

A Kúria mindezekre figyelemmel a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban peresztes felperest a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a II.r. alperes - figyelemmel a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdéseire, a jogi képviselő által ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban álló - felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.

Budapest, 2016. március 1.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András sk. előadó bíró, Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes sk. bíró